

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
COMPONENTS AND INDICATORS OF CREATIVE LEADERSHIP
OF SCHOOL ADMINISTRATORS

¹ศุภเชษฐ ไตรยราช, ²ธราเทพ เตมีรักษ์ และ ³วันเพ็ญ นันทะศรี

¹Suphachet Taiyarach, ²Tharathep Tameruk and ³Wanphen Nanthasri

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ประเทศไทย

¹Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

¹Supachet.ta66@snru.ac.th, ²t0824554953@gmail.com,

³wanphen2516@windowslive.com

Received: October 5, 2024; **Revised :**November 13, 2024; **Accepted :**December 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 แหล่ง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้สถิติความถี่และร้อยละ ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ ใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 27 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่น ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ 2) การมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ 3) การทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ และ 4) ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ โดยทุก

¹ นักศึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และตัวบ่งชี้ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา; องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำ; ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร; การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the components and the indicators of formative leadership of school administrators. Research methodology consisted of 2 procedures as follow. 1. The study of 11 documents and relevant researches. The research instruments was the synthetic table of components of formative leadership of school administrators. The statistic analysis were frequency ad percentage. 2. The suitability assessment of components and indicators of formative leadership of school administrators. The target population were 5 experts. The research instrument was 5 point-rating scale questionnaire. The statistics analysis were mean, and Standard Deviation. Results of this research proved that there were 4 components and 27 indicators of formative leadership of school administrators as follows: 1) There were 6 indicators in term of flexibility. 2) There were 7 indicators in term of vision. 3) There were 6 indicators in term of teamwork. 4) There were 8 indicators in term of creativity. The overall of components and indicators was on the highest level of propriety.

Keywords : Creative Leadership; Leadership of educational administrators; Components and indicators of the condition leader; Executive creativity; Development of school Administrators

บทนำ

บริบทของโลกเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต แต่ละประเทศจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ และทักษะการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยต้องกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2561-2580 โดยมี

เป้าหมายเพื่อยกระดับประเทศสู่การเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) สอดคล้องตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายมุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หนึ่งในทักษะที่สำคัญนี้คือทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนเกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ นั้นจะต้องอาศัยการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ที่สำคัญคือการพัฒนาครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หาแนวทางใหม่ ๆ ซึ่งครูต้องพัฒนาตนเองโดยการเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะที่จำเป็น พร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิตและปรับตัวสอดคล้องกับวิถีชีวิตโลกยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) การพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษานั้นจะต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารงาน สร้างสรรค์ ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของของตนและผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เป็นผู้นำหรือจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีวิสัยทัศน์ เกิดการเรียนรู้ในองค์กร ซึ่งที่กล่าวมาเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (จิตติภูมิ เทพคำ, 2564)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความคิดนอกกรอบหาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหาร กล้าคิด กล้าตัดสินใจ อย่างมีวิสัยทัศน์ (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556) และจะต้องมีความสามารถพิเศษในการจูงใจ นำบุคคลอื่น ๆ และมีความยืดหยุ่นในการบริหาร (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555) ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีทิศทาง (Direction) หรือจุดหมาย (Goal) ที่ชัดเจน มีการทำความเข้าใจกับทีมงานว่าจุดหมายเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการและการตัดสินใจของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลต่อสถานศึกษา (Ubben, Hughes and Norris, 2011) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลในทางบวกต่อการสร้างบรรยากาศการทำงานของโรงเรียน (สุภาดา เสาสนา, 2024) แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ร่วมงานในสถานศึกษา กระทบต่อบรรยากาศการทำงาน ทำให้บุคลากรหรือผู้ร่วมงานมีข้อจำกัดในการทำงานเป็นทีม อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาตั้งไว้ (จันจิรา น้ำขาว, 2562)

ในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาให้ทราบถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน เนื่องจากการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ หากทราบถึงองค์ประกอบแล้วจะสามารถพัฒนาได้อย่างตรงจุด ในบทความนี้จึงเป็นการมุ่งศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงทำการศึกษา เรื่ององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดของตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ ดังนี้

1) อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาศึกษา และมีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

3) ผู้บริหารสถานศึกษา ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

4) ครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาการศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้ศึกษาบทความวิชาการและงานวิจัย จากนักวิชาการ ดังนี้ พิมพ์ศนิดา จิงสุทธีวงศ์ (2563), อนุสรณ์ สุททหลวง (2564), อิบติซาม เจะหะ (2564), ณณัฐ ช่วยงาน (2565), พรวิณัส ไวยकरण (2565), มารุสรณ์ ใจแน่น (2565), มาลัยรัตน์ เฟื่องประสิทธิ์พงศ์ (2565), วิจิตรา จาบวิจิตร (2565), สมพรรัตน์ เจ๊ะบ่าว (2566), Victor (2015), และOmeed (2023)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นตารางแบบตรวจสอบรายการ โดยสรุปผลเป็นค่าความถี่และร้อยละ

3.2 แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินความเหมาะสม ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยให้ความหมายของค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งได้จากการศึกษาบทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 แหล่ง โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบจากบทความวิชาการและงานวิจัยมาทำเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบโดยแสดงดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แบบสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	นักวิชาการ											ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ทดสอบ
	พิมพ์จิตติมา จิณสุทธีวงศ์ (2563)	อนุสรณ์ สุทธิพลวง (2564)	อัมพรรัตน์ เจริญ (2564)	ณัฐ ชาญงาน (2565)	พรวิมล ไชยกรรณ์ (2565)	ณัฐพร ใจแน่น (2565)	ณัฐพร ใจแน่น (2565)	ณัฐพร ใจแน่น (2565)	ณัฐพร ใจแน่น (2565)	ณัฐพร ใจแน่น (2565)	ณัฐพร ใจแน่น (2565)			
1. ความยืดหยุ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	81.82	✓
2. การมีวิสัยทัศน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	81.82	✓
3. การมีจินตนาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	4	36.36	
4. การมุ่งสู่ความสำเร็จ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	4	36.36	
5. ความน่าเชื่อถือ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	09.09	
6. การทำงานเป็นทีม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	63.64	✓
7. ความคิดสร้างสรรค์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6	54.55	✓
8. ด้านแรงจูงใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	2	18.18	
9. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	4	36.36	
10. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	09.09	
11. ภาวะผู้นำที่มีจริยธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	09.09	
12. การรับรู้ปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	09.09	
13. ความคิดริเริ่ม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	09.09	
รวม	5	4	5	4	5	4	5	5	5	5	5	-	-	-

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป หรือร้อยละ 50 เพื่อคัดสรรองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่น มีความถี่ เท่ากับ 9 คิดเป็นร้อยละ 81.82 2) การมีวิสัยทัศน์ มีความถี่ เท่ากับ 9 คิดเป็นร้อยละ 81.82 3) การทำงานเป็นทีม มีความถี่ เท่ากับ 7 คิดเป็นร้อยละ 63.64 4) ความคิดสร้างสรรค์ มีความถี่ เท่ากับ 6 คิดเป็นร้อยละ 54.55 ตามลำดับ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน แสดงผลการประเมินความเหมาะสมดังตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ	การตรวจสอบวัดระดับความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (N=5)		
	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1. ความยืดหยุ่น	4.80	0.45	มากที่สุด
2. การมีวิสัยทัศน์	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การทำงานเป็นทีม	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ความคิดสร้างสรรค์	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.96	0.10	มากที่สุด

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบความยืดหยุ่น องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ องค์ประกอบการทำงานเป็นทีม และองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามากำหนดนิยามและตัวบ่งชี้และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประเมิน ความเหมาะสมจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น สามารถสรุปเป็นตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การประเมินตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบและนิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. องค์ประกอบความยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับใช้ความรู้ ความเชื่อ กฎหรือระเบียบอย่างไม่มียึดติด จัดการกับความขัดแย้งภายในสถานศึกษาโดยไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการแก้ปัญหา ปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและความแตกต่างของแต่ละบุคคลเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของสถานศึกษาโดยไม่ขัดต่อกฎและระเบียบของทางราชการ ปรับตัวด้านวิธีการทำงาน วิถีคิด และแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในทุกสถานการณ์	1.1 ปรับใช้ความรู้ ความเชื่อ กฎหรือระเบียบอย่างไม่มียึดติด	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.2 จัดการกับความขัดแย้งภายในสถานศึกษาโดยไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการแก้ปัญหา	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.3 ปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและความแตกต่างของแต่ละบุคคล	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.4 เปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของสถานศึกษาโดยไม่ขัดต่อกฎและระเบียบของทางราชการ	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.5 ปรับตัวด้านวิธีการทำงาน วิถีคิดให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในทุกสถานการณ์	4.80	0.45	มากที่สุด

องค์ประกอบและนิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการมองเห็นภาพความสำเร็จในอนาคตของสถานศึกษาที่ชัดเจน สามารถวิเคราะห์บริบท จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา วางแผนปฏิบัติการในสถานศึกษา ดำเนินการตามแผนได้อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาตนเองหรือเพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดศึกษา ประเมินผลและพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายไว้	1.6 แก้ปัญหาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในทุกสถานการณ์	4.80	0.45	มากที่สุด
	2.1 มองเห็นภาพความสำเร็จในอนาคตของสถานศึกษาที่ชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.2 วิเคราะห์บริบท จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
	2.3 วางแผนปฏิบัติการในสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4 ดำเนินการตามแผนได้อย่างเป็นรูปธรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.5 พัฒนาตนเองหรือเพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.6 เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดศึกษา ประเมินผลและพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายไว้	4.80	0.45	มากที่สุด
	2.7 ประเมินผลและพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายไว้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. องค์ประกอบการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน การวางแผน และการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกันของครูและบุคลากรอย่างชัดเจนและสอดคล้องกัน สนับสนุนให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วม อย่างเป็นกัลยาณมิตร รับฟังปัญหา แนะนำและให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานร่วมกัน เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ทีมงาน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกัน	3.1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน การวางแผนในการปฏิบัติงานร่วมกันของครูและบุคลากรอย่างชัดเจนและสอดคล้องกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2 กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกันของครูและบุคลากรอย่างชัดเจนและสอดคล้องกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3 สนับสนุนให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วม อย่างเป็นกัลยาณมิตร	4.80	0.45	มากที่สุด
	3.4 รับฟังปัญหา แนะนำ และให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานร่วมกัน	4.80	0.45	มากที่สุด
	3.5 เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ทีมงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
	3.6 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการคิดอย่างหลากหลาย รอบด้าน คิดนอกกรอบในเชิงบวก สร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อใช้ในการบริหาร สามารถปรับเปลี่ยนความคิดในการมองความบกพร่องหรือปัญหาในสถานศึกษาเป็นโอกาสในการริเริ่มสิ่งใหม่ กระตุ้นและให้คำปรึกษากับครูและบุคลากรในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สามารถจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เกิดบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์	4.1 แสดงออกถึงการคิดหลายมิติ คิดนอกกรอบในเชิงบวก	4.60	0.55	มากที่สุด
	4.2 มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.3 ปรับเปลี่ยนความคิดในการมองความบกพร่องหรือปัญหาของครูและบุคลากรในโรงเรียนเป็นโอกาสในการริเริ่มสิ่งใหม่	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.4 ปรับเปลี่ยนความคิดในการมองความบกพร่องหรือปัญหาของผู้เรียนเป็นโอกาสในการริเริ่มสิ่งใหม่	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.5 กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.6 ให้คำปรึกษาครูและบุคลากรในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.7 จัดสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศทาง	5.00	0.00	มากที่สุด

องค์ประกอบและนิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	กายภาพที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์			
	4.8 จัดสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศทางจิตใจที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์	4.40	0.89	มาก

จากตาราง 3 สรุปได้ว่า ผลการประเมินความเหมาะสมตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบความยืดหยุ่น 6 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ 7 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการทำงานเป็นทีม 6 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ 8 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 7 ตัวบ่งชี้ และอยู่ในระดับมาก 1 ตัวบ่งชี้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 27 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ความยืดหยุ่น ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ 2) การมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ 3) การทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ และ 4) ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ครอบคลุมพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สื่อถึงการสร้างสรรค์ในการบริหาร โดยจะเห็นได้ว่าการมีวิสัยทัศน์จะสามารถนำพาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการสร้างสรรค์ได้ เพราะการมีวิสัยทัศน์จะช่วยกำหนดขอบเขตและทิศทางของการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพรตว์ เจ๊ะบัว (2566) ที่ให้แนวคิดว่าการมองภาพในอนาคตของผู้บริหารซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์จะเป็นผู้ที่มองกาลไกล สามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางและขอบเขตที่ชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินการเพื่อกำหนดภาพแห่งความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการระบุวิสัยทัศน์ที่มีจุดเน้น (อัตลักษณ์) มุ่งสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด สามารถกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ โดยสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายในการจัดการศึกษา รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ และการสื่อสารวิสัยทัศน์ดังกล่าวให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ เห็นคุณค่าของการมีวิสัยทัศน์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในการพัฒนาตนเองและเพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอความยืดหยุ่นจะแสดงถึงการไม่ยึด

ติดกับแนวคิดเดิมและสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะความยืดหยุ่นจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ การแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพรรัตน์ เจ๊ะบ่าว (2566) ที่ให้ว่า พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการคิดวิเคราะห์และมองปัญหาพร้อมเห็นทางออกของปัญหาได้หลายมุมมองอย่างอิสระ มีความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง โดยเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของครูและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรคิดวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถจัดการกับปัญหาและความขัดแย้งภายในสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์ มีการมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ และอำนาจในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรโดยไม่ขัดต่อกฎของทางราชการ รวมถึงการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขกฎระเบียบ และวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรอยู่เสมอเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานขององค์กร รวมไปถึงการทำงานเป็นทีมจะแสดงถึงการสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตรทำให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกันเพราะมีการวางแผนและการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อเป้าหมายเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฐฐช่วยงาน (2565) ซึ่งให้แนวคิดไว้ว่า ผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารบุคคลในหน่วยงานให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม เสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน เพื่อให้ทุกคนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ การสร้างความรู้สึกร่วมกันในการทำงานร่วมกันเป็นทีมด้วยการแบ่งปันประสบการณ์ รับฟังความคิดเห็นจากทุกคนในทีม ส่งเสริมให้ทุกคนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงาน สร้างความสำนึกในความรับผิดชอบ ร่วมแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะการทำงานแบบเป็นทีมให้สูงขึ้นโดยให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรลุจุดหมายร่วมกัน และความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้เกิดกระบวนการคิดที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวกเพราะผู้บริหารสามารถคิดนอกกรอบเพื่อหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตรา จาบวิจิตร (2565) ที่ให้แนวคิดว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิดหลายทิศทาง ความคิดนอกกรอบอย่างหลากหลาย เห็นความบกพร่องเป็นเรื่องปกติที่แก้ไขได้อยู่เสมอ มองเห็นปัญหาเป็นโอกาส ใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มั่นคงในการดำเนินงานที่นำไปสู่กระบวนการคิดในสิ่งแปลกใหม่ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม องค์กรหรือสังคม เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นอาศัย การบูรณาการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมเข้ามาแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั้ง 4 องค์ประกอบแรกเหมาะสมที่จะเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา จาบวิจิตร (2565) และสมพรรัตน์ เจ๊ะบ่าว (2566)

จากผลการวิจัยยังพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านเห็นว่า ตัวบ่งชี้และนิยามขององค์ประกอบมีความสอดคล้องกันและสื่อถึงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เช่น การที่ผู้บริหารสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและความแตกต่างของแต่ละบุคคล สามารถมองเห็นภาพความสำเร็จในอนาคตของสถานศึกษาที่ชัดเจน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน การวางแผนในการปฏิบัติงานร่วมกันของครูและบุคลากรอย่างชัดเจนและสอดคล้องกัน และมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะสะท้อนถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกรณีย์ คำพันธ์ (2566) ซึ่งให้ความหมายภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการทดลองภายในองค์กร เพื่อที่จะทำให้อุทิศตนในองค์กรสามารถคิดนอกกรอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ หาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารและการสื่อสารภายในองค์กร มีความสามารถในการปรับตัวและกระบวนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้มีความง่าย คล่องตัว และยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีมากขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ทราบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามี 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่

1. องค์ประกอบความยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับใช้ความรู้ ความเชื่อ กฎหรือระเบียบอย่างไม่ยึดติด จัดการกับความขัดแย้งภายในสถานศึกษาโดยไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการแก้ปัญหา ปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและความแตกต่างของแต่ละบุคคลเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของสถานศึกษาโดยไม่ขัดต่อกฎและระเบียบของทางราชการ ปรับตัวด้านวิธีการทำงาน วิถีคิด และแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในทุกสถานการณ์

2. องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการมองเห็นภาพความสำเร็จในอนาคตของสถานศึกษาที่ชัดเจน สามารถวิเคราะห์บริบท จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา วางแผนปฏิบัติการในสถานศึกษา ดำเนินการตามแผนได้อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาตนเองหรือเพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดศึกษา ประเมินผลและพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าที่วางไว้

3. องค์ประกอบการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน การวางแผน และการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกันของครูและบุคลากรอย่างชัดเจนและสอดคล้องกัน สนับสนุนให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นกัลยาณมิตร รับฟังปัญหา แนะนำ และให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานร่วมกัน เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ทีมงาน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกัน

4. องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการคิดอย่างหลากหลาย รอบด้าน คิดนอกกรอบในเชิงบวก สร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อใช้ในการบริหาร สามารถปรับเปลี่ยนความคิดในการมองความบกพร่องหรือปัญหาในสถานศึกษาเป็นโอกาสในการริเริ่มสิ่งใหม่ กระตุ้นและให้คำปรึกษากับครูและบุคลากรในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ สามารถจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เกิดบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม, 2567, จาก กระทรวงศึกษาธิการ : <https://www.moe.go.th/vision/>
- ก่องเกียรติ รัชชธรรม.(2555) *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของอาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จันจิรา น้าขาว. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตติภูมิ เทพคำ. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณัฐ ช้วยงาน. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2*. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พรวิณัส ไวยกรรณ์. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์ศนิดา จิงสุทธีวงษ์. (2563). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักวิชาการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภาสุณีย์ คำพันธ์. (2566). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาตุสรณ์ ใจแน่น. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ พุทธนิศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มาลัยรัตน์ เพ็งประสิทธิ์พงศ์. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วิจิตรา จาภิจิตตร. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศมพรัตน์ เจ๊ะบ่าว. (2566). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในระบบ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561 - 2580. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภาดา เสาเสนา. (2024). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี, 6(1), 2564-2574
- สุภาพ ฤทธิบำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- อนุสรณ์ สุททหลวง. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.*
- อิตติชาม เจะหะ. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- Omeed, M, I. (2023). *The effect of creative leadership on human resources agility a survey study of employee perceptions in colleges institutes at Duhok polytechnic university. Research gate, 18(2), 2121-2138*
- Ubeben, G, C., Hughes, L, W., and Norris, C, J. (2011). *The Principal Creative Leadership for Excellence in schools.* Boston: Pearson.
- Victor, S, S. (2015). *Reflections on Creative Leadership. international Journal of Global Business, 8 (1), 1-14*